

**בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כב' השופט אברהם רובין**

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

מדינת ישראל

המאשימה

נגד

הנאשמים

1. זוהר כץ ת.ז. 055403661
2. אברהם אביטל
3. רונן אזולאי
4. ראז חקלאות אחזקות ופיתוח בע"מ
5. גיל מיארה
6. מאיר אברהם רוזנר
7. החברה לחקלאות ויער, כפר חטים בע"מ
8. גלעד שמואלוב
9. טל אופיר גינון ופיתוח בע"מ
10. אהרון פדידה
11. דרור לזרוביץ
12. אלונים כריתה וגיוס בע"מ

גזר דין בעניינו של הנאשם 1

הכרעת הדין

1.

עסקינן בפרשה הידועה בכינויה "קרטל הגיוס", במסגרתה הוגשו שלושה כתבי אישום נגד עשרות קבלני גיוס, אשר תיאמו ביניהם הגשת הצעות למכרזים פומביים בתחום הגיוס, ובכך פגעו בתחרות החופשית, וממילא גם גרמו לייקור התמורה שנדרשו הרשויות לשלם במסגרת אותם מכרזים.

במסגרת הפרשה האמורה הורשע הנאשם 1 שלפניי (להלן – "הנאשם"), על יסוד הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן, במסגרת הסדר טיעון, בביצוע 7 עבירות של צד להסדר כובל בנסיבות מתמירות – עבירה לפי סעיף 2(א), 2(ב)(1)(3), ו-4(4), 47(א)(1) ו-47(א) רישא, (3) ו-4(4) לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 (אמנם מאז שהורשע הנאשם שונה שמו של החוק, אולם מאחר שהרשעתו של הנאשם הייתה לפני התיקון לחוק נשתמש להלן בשמו הקודם של החוק – "חוק ההגבלים"), בביצוע 6 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מתמירות – עבירה לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן – "חוק העונשין"), בביצוע 2 עבירות של רישום כוזב במסמכי תאגיד – עבירה לפי סעיף 423 לחוק העונשין, ובביצוע 2 עבירות של עשיית פעולה ברכוש אסור במטרה להסתיר ולהסוות את מקורו –

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

עבירה לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן – "חוק איסור הלבנת הון").

2. להלן נעמוד בתמצית על האישומים השונים בגינם הורשע הנאשם. בתקופה הרלוונטית לכתב האישום שימש הנאשם כמנהל בכיר בחברת "ראז חקלאות החזקות ופיתוח בע"מ", אשר עסקה במתן שירותי גיזום עצים, וכן הוא היה הבעלים של 30% ממניותיה. כתב האישום המתוקן כולל שבעה אישומים, אשר נוגעים כולם למעורבותו של הנאשם בתיאום מכרזים לגיזום עצים שפורסמו בשנים 2009 – 2010 על ידי חברת החשמל על מחוזותיה השונים, עיריית תל-אביב, עיריית פתח-תקווה ועיריית חיפה.
3. האישום הראשון עוסק במכרז חברת החשמל שפורסם בשנת 2010 במחוז ירושלים. על-פי האמור באישום זה, לאחר שפורסם המכרז היה הנאשם צד להסדר כובל יחד עם נאשמים אחרים, במסגרתו תיאמו שותפי ההסדר שחברת "ורד בר" תזכה במכרז. לצורך גיבוש ההסדר הכובל ולצורך יישומו קיימו שותפי ההסדר מגעים ומפגשים שונים. אין טענה לפיה הנאשם השתתף באחד מהמפגשים (ראו סעיף 73 לכתב האישום). עם זאת נטען, כי הנאשם סיכם יחד עם שותף אחר להסדר הכובל (ירון בלוא), כי חברת "ראז חקלאות" תגיש הצעת גיבוי במכרז. בהתאם לכך מסר הנאשם לשותף אחר בהסדר (גיל מיארה) את טופס ההצעה של "ראז חקלאות" כשהוא ריק ממחירים. בהמשך לכך התקיימה פגישה בין חלק משותפי ההסדר שבמסגרתה מילאו מיארה ובלוא את המחירים בהצעתה של "ראז חקלאות". הנאשם לא השתתף במפגש זה. לאחר מכן ההצעה הוגשה לחברת החשמל, תוך ששותפי ההסדר ובהם הנאשם מציגים בפני חברת החשמל מצג כוזב לפיו כל ההצעות במכרז הוגשו באופן עצמאי ללא תיאום בין המציעים. חברת החשמל בחרה בהצעתה של "ורד בר" כהצעה הזוכה במחיר של 2,967,525 ₪, ובפועל שילמה חברת החשמל ל"ורד בר" במסגרת המכרז סך של 3,648,266 ₪. בגין אישום זה הורשע הנאשם בעבירה של צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות ובעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות.
4. האישום השני עוסק במכרז של חברת החשמל – מחוז רעננה - אשר פורסם בשנת 2009. על-פי האמור באישום השני, לפני המועד להגשת ההצעות במכרז הגיעו חלק מהנאשמים להסכמה לפיה חברת "השביל הירוק" תזכה במכרז ובתמורה לכך היא תמסור לשותפי ההסדר הכובל עבודה בקבלנות משנה. עוד הוסכם בין הצדדים כי בהתאם להסדר הכובל יועלה המחיר שביצעו החברות השונות במכרז ביחס למחירים שהוצעו בעבר. הנאשם לא היה צד להסדר כובל זה. עם זאת, בהמשך להסדר הכובל האמור, נפגש הנאשם עם בעליה של חברת "השביל הירוק" (הראל גולסט), והגיע עמו להסדר כובל לפיו הנאשם ו"ראז חקלאות"

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 30547-07-13 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

לא יגישו הצעה במכרז בתמורה לכך שהנאשם יעניק שירותי ייעוץ ל"שביל הירוק" ויקבל תמורת שירותים אלו סך של 100,000 ₪. לאחר מכן הגישו שותפי ההסדר הצעות למכרז. הצעתה של ה"שביל הירוק" הייתה הנמוכה מבין ההצעות, למרות שהייתה גבוהה ב-35% מהאומדן שהכינה חברת החשמל לצורך המכרז. בסופו של דבר לאחר שחברת החשמל קיימה משא ומתן עם המציעים השונים, הוכרזה חברת "השביל הירוק" כזוכה במכרז בסכום של 1,100,000 ₪. הלכה למעשה שילמה חברת החשמל ל"שביל הירוק" במסגרת המכרז למעלה מ-3,000,000 ₪. בהמשך להסדר הכובל בין הנאשם לבין "השביל הירוק" שילמה "השביל הירוק" במהלך החודשים יוני ואוגוסט 2009 סך של 116,500 ₪ ל"ראז חקלאות". תשלום זה מקורו בעבירה של קבלת דבר במרמה. תשלום זה מהווה תמורה להסכמתם של הנאשם ושל "ראז חקלאות" שלא להתחרות במכרז, ובמטרה להסתיר או להסוות את מקורו של התשלום רשמו הנאשם ו"ראז חקלאות" את התשלום במסמכי החברה כתשלום שניתן בתמורה לגיוס עצים.

בגין אישום זה הורשע הנאשם בעבירה של צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות, בעבירה של עשיית פעולה ברכוש במטרה להסתיר או להסוות את מקורו, ובעבירה של רישום כוזב במסמכי תאגיד.

5. האישום השלישי עוסק בחמישה מכרזים לעבודות גיוס, אשר פורסמו על-ידי חברת החשמל – מחוז דרום בשנת 2010. על-פי האמור בכתב האישום, לקראת המועד שנקבע להגשת ההצעות במכרזים היה הנאשם יחד עם אחרים צד להסדר כובל, בגדרו הסכימו הצדדים מי מהם יזכה בכל אחד מהמכרזים. על-פי ההסדר הכובל הנאשם ו"ראז חקלאות" לא היו אמורים לזכות באחד ממכרזים אלו. לצורך גיבוש ההסדר הכובל ויישומו קיימו שותפי ההסדר מגעים שונים ופגישות משותפות. אין בכתב האישום טענה לפיה הנאשם השתתף באחת מהפגישות. עם זאת נכתב בכתב האישום, כי במסגרת יישום ההסדר הכובל מסר הנאשם את טופסי ההצעה של "ראז חקלאות" בכל אחד מהמכרזים לידי שותפו להסדר - ארז מיארה - כשהטפסים חתומים אך ריקים ממחירים. בהמשך לאמור הוגשו הצעות השותפים להסדר הכובל בחמשת המכרזים האמורים. בהצעות שהגישו שותפי ההסדר לרבות הנאשם הם הציגו מצגים כוזבים לפיהם ההצעות הוגשו ללא התייעצות וללא תיאום בין המציעים. בגין אישום זה הורשע הנאשם בעבירה של צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות ובעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות.

6. האישום הרביעי עוסק בחמישה מכרזים שפרסמה חברת החשמל – מחוז צפון בשנת 2010. על-פי האמור באישום זה עובר להגשת ההצעות במכרזים סיכמו הנאשם וארז מיארה כי ארז מיארה יפעל לכך שקבלני גיוס מדרום הארץ לא ייגשו לחמשת המכרזים האמורים. כמו כן,

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

הנאשם ואחרים היו צדדים להסדר כובל לפיו שותפי ההסדר סיכמו ביניהם מראש לפני הגשת הצעות לחמשת המכרזים, מי מהם יזכה בכל אחד מהמכרזים. על-פי הסיכום "ראז חקלאות" הייתה אמור לזכות במכרז עפולה ובמכרז חיפה. לצורך גיבוש ההסדר ויישומו קיימו שותפי ההסדר מספר מגעים ופגישות. על-פי האמור בכתב האישום הנאשם השתתף בשתיים מהפגישות האמורות. בהמשך לאמור הגישו שותפי ההסדר, לרבות הנאשם ו"ראז חקלאות", הצעות לחמשת המכרזים. בהצעות שהגישו שותפי ההסדר הם הציגו מצגים כוזבים לפיהם ההצעות הוגשו ללא תיאום מוקדם בין המציעים. כמתוכנן לפי ההסדר חברת "ראז חקלאות" זכתה במכרז עפולה במחיר של 368,950 ₪ לשנה, ובסיכומי של דבר שילמה חברת החשמל בגין מכרז זה ל"ראז חקלאות" סך של לפחות 864,260 ₪. כמו כן, זכתה "ראז חקלאות" במכרז חיפה בסכום של 652,000 ₪ לשנה, ובסך הכול קיבלה "ראז חקלאות" מחברת החשמל בגין מכרז זה סכום של 1,555,649 ₪ לפחות. בגין אישום זה הורשע הנאשם בעבירה של צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות ובעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות.

7. האישום החמישי עוסק במכרז גיזום שפורסם על-ידי עיריית תל-אביב וחברת החשמל בשנת 2009. לקראת הגשת ההצעות במכרז היה הנאשם שותף יחד עם אחרים להסדר כובל לפיו "ראז חקלאות" תוותר לטובת חברת "מנהרת אשקלון" על הזכייה במכרז בתמורה לקבלת תשלום כספי בסך של 129,000 ₪. במסגרת ההסדר הכובל מסר הנאשם את טופס ההצעה של "ראז חקלאות" לידי בעליה של "מנהרת אשקלון" - רמי ברזילי, ובתמורה שלמה "מנהרת אשקלון" ל"ראז חקלאות" סך של 142,500 ₪ בשתי המחאות, האחת בסכום של 57,500 ₪ והשנייה בסך של 85,000 ₪. בפנקס ההמחאות של "מנהרת אשקלון" נרשם על גבי ספח ההמחאה בסך של 57,500 ₪ "עבור גיזום", ואילו בחשבונית של "ראז חקלאות", אשר נקראה אז "זוהר כץ בע"מ", רשם הנאשם "עבור גיזום עצים", כל זאת במטרה להסוות את מקורו של התשלום שהושג בעבירה. השותפים להסדר הכובל הגישו הצעות למכרז ובכך הציגו מצג כוזב בפני עיריית תל-אביב לפיו ההצעות הוגשו ללא תיאום בין המציעים. בגין אישום זה הורשע הנאשם בעבירות של צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, רישום כוזב במסמכי תאגיד, ועשיית פעולה ברכוש אסור במטרה להסתיר או להסוות את מקורו.

8. האישום השישי עוסק במכרז גיזום שפרסמה עיריית פתח-תקווה בשנת 2010. לקראת המועד להגשת הצעות במכרז היה הנאשם יחד עם אחרים צד להסדר כובל לפיו יוותר גיל מיארה על האפשרות לזכות במכרז לטובת "ראז חקלאות", ובתמורה לכך ישלם לו הנאשם סך של 50,000 ₪. כמו כן הוסכם, כי חברת "השביל הירוק" תוותר אף היא על האפשרות לזכות במכרז לטובת "ראז חקלאות" ותגיש הצעת גיבוי לטובתה. הסדר דומה נעשה גם עם חברת

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

"מוקה גיזום" שאף היא הסכימה לוותר על הזכייה במכרז לטובת "ראז חקלאות" ולהגיש הצעת גיבוי. אחרי הדברים האלה, הוגשו ההצעות במכרז כאשר שותפי ההסדר, לרבות הנאשם, הציגו מצג לפיו ההצעות הוגשו ללא תיאום מוקדם בין המציעים. בסופו של הליך המכרז הוכרזה כזוכה חברת "ראז חקלאות", ומכוח המכרז קיבלה "ראז חקלאות" מעריית פתח תקוה סכום של 6,256,718 ₪ לכל הפחות. בגין אישום זה הורשע הנאשם בעבירות של צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות ובקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות.

9. האישום השביעי והאחרון עוסק במכרז שפרסמה עיריית חיפה לביצוע עבודות גיזום ביער הביכורים. לקראת המועד להגשת ההצעות במכרז התקיים סיור קבלנים בו השתתפו הנאשם וגורמים אחרים העוסקים בגיזום. משתתפים אלו, לרבות הנאשם, הגיעו להסדר כובל לפיו ההצעה הזוכה במכרז תהיה בסכום של 280,000 ₪ וכי משתתפי המכרז יוותרו על האפשרות לזכות בו לטובת אחד מהם, אשר בתמורה ישלם מתוך סכום הזכייה סך של 80,000 ₪ שיתחלק באופן שווה בין שאר שותפי ההסדר. לצורך גיבוש ההסדר הכובל השתתף הנאשם בפגישה שבה דובר על כך שבמכרז תזכה חברת "אלונים כריתה". כמו כן קיים הנאשם שורה של שיחות טלפון עם השותפים להסדר, בהן הוא סיכם עם כל אחד מהם בנפרד שההצעה הזוכה תהיה של "אלונים כריתה" וששותפי ההסדר יגישו הצעות גיבוי בסכומים של 300,000 ₪ בערך. בנוסף קיים הנאשם שתי שיחות טלפון עם בעליה של "אלונים כריתה" בגדרן הוא סיכם עמו שכל אחד מהשותפים להסדר יגיש הצעת גיבוי בסכום שעולה על 300,000 ₪, שההצעה שתזכה במכרז תהיה של "ראז חקלאות" בסכום של 280,000 ₪ ולא של "אלונים כריתה", וכי מתוך סכום הזכייה תשלם "ראז חקלאות" 80,000 ₪ ליתר שותפי ההסדר. בהמשך להסדר האמור הגישו שותפי ההסדר, לרבות "ראז חקלאות", הצעות במכרז. הצעת "ראז חקלאות" הייתה הזולה ביותר ועמדה על סכום של 266,900 ₪ לפני מע"מ. בהגשת ההצעות הציגו הנאשם ושותפיו להסדר מצג לפיו הצעותיהם הוגשו ללא תיאום ביניהם. בסופו של דבר נבחרה הצעת "ראז חקלאות" כהצעה הזוכה, ובמסגרת מכרז זה שולם לה סך של 300,000 ₪. בגין אישום זה הורשע הנאשם בעבירות של צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות ובקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות.

10. תסקיר שירות המבחן

לבקשת הנאשם נערך בעניינו תסקיר של שירות המבחן, אשר הוגש לבית המשפט ביום 27.12.17.

בתסקיר מתוארים קורות חייו של הנאשם ועברו הפלילי. שירות המבחן מציין בתסקיר כי הנאשם הביע נכונות ליטול חלק בהליך טיפולי, ברם הרושם הוא כי לאור התייחסותו המצמצמת של הנאשם לעבירות שביצע, וחששו של הנאשם מהשלכות ההליך הפלילי, הרי

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 30547-07-13 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

שהמוטיבציה "חיצונית לטיפול", ונובעת כאמור מחששו של הנאשם מפני תוצאות ההליך הפלילי. שירות המבחן מציין כי עד למעורבותו בפלילים ניהל הנאשם אורח חיים נורמטיבי. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מתקשה לראות את החלקים העברייניים באישיותו, וכי הוא נוטה לצמצם את אחריותו. הנאשם מכיר בתוצאות מעשיו אך לתחושתו הוא שילם את המחיר בגין מעשיו לנוכח הזמן שחלף מביצוע העבירות ולנוכח אובדן עבודתו והמחירים האישיים הנוספים ששילם בגין מעשיו. לנוכח התייחסותו המצמצמת של הנאשם לעבירות מחד, ולנוכח העובדה שהנאשם ניהל חיים נורמטיביים עד להסתבכותו בפלילים מאידך, סבור שירות המבחן כי ניכר ש"ההרתעה במסגרת ההליך המשפטי עשויה להפחית את הסיכון להישנות (עבירות)". בסיכומו של התסקיר מביע שירות המבחן התלבטות לגבי ההמלצה הראויה, זאת לנוכח חומרת העבירות והעבר הפלילי מחד, אל מול מצבו הרפואי המורכב של הנאשם ויכולתו להיתרם מהליך טיפולי מאידך. לנוכח כל האמור, בהמלצתו הסופית מציין שירות המבחן כי אם בית המשפט יטיל על הנאשם ענישה טיפולית הרי שהנאשם יוכל להשתלב בהליך טיפולי במסגרת שירות המבחן. כן ממליץ שירות המבחן, כי במקרה שבית המשפט יחליט להטיל על הנאשם עונש של מאסר אזי יופנה הנאשם להליך של אבחון ומיון מוקדם במסגרת שירות בתי הסוהר.

ראיות המאשימה לעניין העונש

11.

המאשימה הגישה את תמצית רישומו הפלילי של הנאשם (עת/1), אשר כוללת הרשעה מיום 18.6.12, בעבירות של עשיית פעולה ברכוש כדי להסוות את מקורו, מתן שוחד, שיבוש מהלכי משפט והטרדת עד. עבירות אלו בוצעו בשנים 2005-2006. כמו כן, הגישה המאשימה כחלק מעת/1 גם את כתב האישום המותקן בו הודה הנאשם באותו תיק (ת"פ (מחוזי חיפה) 45139-08-11), את הכרעת הדין ואת גזר הדין.

טענות המאשימה לעניין העונש

12.

ב"כ המאשימה טען כי יש לקבוע מתחם ענישה נפרד לכל אחד מהאישומים כיוון שכל אישום עוסק במכרזים שונים.

בא כוח המאשימה עמד בטיעונו על החומרה הרבה שגלומה בפרשת קרטל הגיזום, בשים לב לכך שמדובר בקרטל שפעל במשך שנה וחצי, ואשר הקיף כ-40 קבלנים מענף הגיזום, אשר באופן שיטתי ועקבי תיאמו ביניהם הגשת ההצעות למכרזים שונים בהיקף של מעל 30 מיליון ש"ח.

בא כוח המאשימה טען כי הפגיעה בערך המוגן על-ידי הנאשם חמורה, כיוון שמדובר בהסדרים אופקיים ועירומים, דהיינו הסדרים שנעשו בין מתחרים במטרה לפגוע בתחרות. בא כוח המאשימה הדגיש כי בכל אחד מהאישומים לא רק שנעשה הסדר כובל, אלא שהוא

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

בוצע גם בפועל. ההסדרים הכובלים הקיפו כמעט את כל מי שהגישו הצעות במכרזים האמורים, ומכאן, כלשון בא כוח המאשימה, שהנאשם ושותפיו "מחקו" את שוק הגיזום. בא כוח המאשימה הוסיף וטען כי במעשי הנאשם גלומה חומרה מיוחדת בשים לב לעובדה שההסדרים הכובלים נעשו בהקשרם של מכרזים פומביים, שכל מטרתם היא לייצר תחרות. להסדרים הכובלים נוספו מצגי שווא שהוצגו למפרסמי המכרזים, דבר שאף הוא מקנה למעשיו של הנאשם חומרה מיוחדת.

לעניין הענישה הנוהגת טען בא כוח המאשימה, כי על פי פסיקת בית המשפט העליון העונש ההולם בעבירות של הסדר כובל הוא עונש של מאסר בפועל בצירוף קנס משמעותי. בא כוח המאשימה ציין כי הוא ער לכך שעד לפני מספר שנים הושתו על מרבית המורשעים בעבירות הגבלים עסקיים עונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, אך לטענתו על לא מעט מהנאשמים אף הושתו עונשי מאסר של ממש. מכל מקום, לטענת ב"כ המאשימה בשנים האחרונות השתנתה המגמה, כך שעבריינים מרכזיים בעבירות של הסדרים כובלים נשלחים למאסר ממש. בא כוח המאשימה עמד על כך שהנאשם הורשע בביצוע העבירות בנסיבות מחמירות, זאת על רקע השיטתיות בה בוצעו העבירות, ריבוי הצדדים להסדר, ההיקף הכספי של ההסדר, היקף הנזק שהיה צפוי להיגרם כתוצאה מההסדר, וטובת ההנאה שהפיק הנאשם מההסדר. בא כוח המאשימה טען, כי בהתאם למדיניות הענישה הנוהגת בעבירות של קבלת דבר במרמה נסיבות מחמירות אלה מובילות בדרך כלל להטלת עונשי מאסר לריצוי בין כותלי הכלא.

בא כוח המאשימה ציין בטיעונו כי המקרה דנא הוא המקרה הראשון שבו לעבירות ההגבלים העסקיים הוספו עבירות של הלבנת הון, אך לטענתו אין בעובדה זו כדי להצדיק הקלה בעונש. בא כוח המאשימה התייחס בטיעונו להסדרי טיעון שנעשו עם מעורבים אחרים בפרשת קרטל הגיזום, מהם הסדרים שנעשו בתיק דנא ומהם שנעשו בתיקים המקבילים שנוהלו, אשר בגדרם נזרו על אותם מעורבים עונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות. בא כוח המאשימה הדגיש כי לשיטתו עניינו של הנאשם חמור בהרבה מעניינם של המעורבים האחרים, זאת בשל ריבוי האישומים והעבירות בהן הוא הורשע, וכמו כן בשל העובדה שהמעורבים האחרים הגיעו להסדרי טיעון בתחילת ההליכים, בעוד שהנאשם הגיע להסדר טיעון רק לאחר שנשמעו ראיות התביעה.

לעניין הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה טען ב"כ המאשימה, כי בהשוואה לחלקם של המעורבים האחרים בקרטל הגיזום חלקו של הנאשם הוא הגדול ביותר. חלקו המרכזי של הנאשם בא לידי ביטוי במספר האישומים הרב שהוגש נגדו – יותר מכל מעורב אחר בפרשה, במספר העבירות שבהן הורשע הנאשם – 17 במספר, במעורבותו של הנאשם בתיאומים השונים בין שותפי ההסדר הכובל, ובטובות ההנאה שצמחו לחברת "ראז חקלאות", שהייתה בבעלותו החלקית של הנאשם, אשר נאמדות בסכום של מעל 8.5 מיליון ש"ח.

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

ב"כ המאשימה טען כי הנזק שנגרם כתוצאה מביצוע העבירות עומד על למעלה משלושים מיליון ש"ח, באשר זהו הסכום הכולל ששלמו הרשויות במסגרת המכרזים שתואמו. כתב האישום הוגש לפני שהסתיימה תקופת ההסכם בכל אחד מהמכרזים ומכאן, לטענת המאשימה, שהנזק עולה כאמור על הסכום של שלושים מיליון ש"ח. נזק נוסף שנגרם כתוצאה מביצוע העבירה הוא הסכומים שהוסכם כי יועברו לשותפי ההסדר תמורת מניעת התחרות, סכומים שעומדים בכל האישומים יחד על סך של מיליון ומאה וחמישים אלף ש"ח.

ב"כ המאשימה הוסיף וטען, כי מדובר בעבירות שבוצעו בנוגע למכרזים שעניינם אספקת שירות ציבורי חיוני של גיזום עצים שמטרתו להבטיח הספקת חשמל סדירה, ועל כן נודעת למעשי הנאשם חומרה יתרה.

במסגרת התייחסותו לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, הפנה ב"כ המאשימה לעברו הפלילי של הנאשם, אשר הוזכר לעיל. ב"כ המאשימה הצביע על סמיכות הזמנים בין העבירות נושא ההרשעה הקודמת אשר בוצעו בשנים 2005 עד 2008 לבין העבירות נושא כתב האישום הנוכחי שבוצעו החל משנת 2009. לדבריו, מדובר בעבר פלילי רלוונטי, זאת לנוכח סוג העבירות בהן הורשע הנאשם בעבר.

ב"כ המאשימה טען, כי התסקיר שהוגש בעניינו של הנאשם איננו חיובי, כיוון שנכתב בו כי הרושם הוא שהנאשם מתקשה לראות את החלקים העברייניים שבהתנהגותו. ב"כ המאשימה טען שאין מקום לסטייה ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום, שכן תסקיר שירות המבחן איננו כולל המלצה שיקומית כלשהי.

בהמשך לכל האמור הגיש ב"כ המאשימה טבלה המרכזת את מתחמי העונש ההולם הנטענים על ידי המאשימה לגבי כל אחד מהאישומים (ע/ת3). מתחמים אלו נעים בין 7-5 חודשי מאסר באישומים הקלים יותר לבין 12-20 חודשי מאסר באישום החמישי. ב"כ המאשימה הוסיף וטען כי העונש המתאים בגין כל האישומים עומד על 45 חודשי מאסר בצירוף שתי שנות מאסר על תנאי, וקנס בסך של 500,000 ₪.

ראיות הנאשם לעניין העונש

13.

הנאשם הגיש שתי חוות דעת פסיכולוגיות שנערכו בעקבות איבחון פסיכודיאגנוסטי שנערך לו במסגרת "מכון גרין לפסיכולוגיה מתקדמת" (ע/נ1 – ע/נ2). חוות הדעת הראשונה נערכה בחודש מאי 2016 על ידי על-ידי שתי פסיכולוגיות – רתם מילמן – זמיר וגלית הלוי בר טנדלר. חוות הדעת השנייה נערכה בחודש ינואר 2018 על ידי רתם מילמן – זמיר כעדכון לחוות הדעת הראשונה. בחוות הדעת הראשונה נכתב כי הנאשם הופנה על ידי סגורו לאבחון במכון גרין במטרה לתת תמונה מעמיקה של אישיותו של הנאשם על רקע ההליך הפלילי המתנהל נגדו. בחוות הדעת מתוארים קורות חייו של הנאשם אשר כוללים בין היתר התייתמות מאביו אשר נפטר לנגד עיניו מהתקף לב בהיות הנאשם בן 13 בלבד. עורכות חוות הדעת התייחסו בחוות

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

הדעת לכך שהנאשם תיאר בפניהן את נטייתו לרצות אנשים אחרים ולהימנע מעימותים כלשהם, במיוחד עימותים עם אנשים שהוא אחראי עליהם, כגון עובדים בחברת "ראז חקלאות". בחוות הדעת נכתב כי הנאשם הציג אישורים לפיהם הוא אובחן בעבר כסובל מהפרעה דו-קוטבית, מהפרעת קשב וריכוז, מהיפראקטיביות וכן הוא אובחן כבעל הפרעת אישיות תלותית. הנאשם טען בפני עורכות חוות הדעת כי הוא התנהל בחקירת המשטרה כפי שהתנהל מתוך רצון עז להגן על החברה שייסד – "ראז חקלאות" – ועל עובדיה, עד כדי הקרבה עצמית. לדבריו הוא ניסה להתחבב על החוקרים ואף התריע בפניהם על נטייתו לרצות את הבאים עמו במגע, והחוקרים ניצלו נטייה זו שלו. עורכות חוות הדעת ערכו לנאשם מבדקים פסיכולוגיים שונים. בסיכום חוות הדעת קבעו עורכות חוות הדעת כי תפקודו הקוגניטיבי של הנאשם גבוה מאוד (135 I.Q), אך בהקשרים קונפליקטואליים הנאשם עלול לגלוש לחשיבה ילדותית, בלתי קוהרנטית, ולעיתים קיימת גם פגיעה בבוחן המציאות שלו. עורכות חוות הדעת ציינו כי הנאשם עסוק מאוד באופן שבו האחר תופס אותו, אך הוא מתקשה להבין את העולם הפנימי שלו עצמו ושל האחרים, ועל כן הוא מתקשה לבסס מערכות יחסים מעמיקות. ניכר, אם כן, כך לגישת עורכות חוות הדעת, כי קיים אצל הנאשם פער גדול בין יכולותיו האינטלקטואליות ליכולותיו הרגשיות, פער אשר מחייב טיפול פסיכולוגי מתמשך, שיאפשר לנאשם להבין את המניעים להתנהגותו. כמו כן קבעו עורכות חוות הדעת, כי הנאשם זקוק להערכה פסיכיאטרית ולטיפול תרופתי במידת הצורך. על רקע מצבו הנפשי של הנאשם המתליצו עורכות חוות הדעת לשקול חלופת מאסר, זאת בשל חשש שמאסר יגרום לקריסת הגנותיו הנפשיות של הנאשם, ויגרום לו למשבר דיכאוני עד כדי חשש לאובדנות. בחוות הדעת השנייה נכתב כי בשנים שחלפו מאז כתיבת חוות הדעת הראשונה, במהלך התנהל משפטו של הנאשם, חלו שינויים לרעה בכל תחומי חייו של הנאשם. הוא איבד את פרנסתו, בהמשך לכך הוא חווה ניתוק של קשרים חברתיים, שינוי בסטטוס המשפחתי, והידרדרות במצבו הבריאותי והנפשי ובתפקודו הכללי. עורכת חוות הדעת מציינת כי בחודשים האחרונים לפני עריכת חוות הדעת המעודכנת החל הנאשם בטיפול אצל קרימינולוגית קלינית, כאשר לדברי הנאשם מטרתו של הטיפול להגיע לתובנה לגבי הסיבות שהביאו אותו למצבו הנוכחי, זאת מתוך כוונה ללמוד כיצד לא לחזור שוב על אותן טעויות. בסיכום חוות הדעת המעודכנת נכתב כי ניכר בנאשם שהוא מנסה לאסוף את כוחותיו ולשקם את חייו לאחר השנים האחרונות שגבו ממנו מחיר אישי כבד בכל תחומי החיים. על כן ממליצה עורכת חוות הדעת כי הנאשם ימשיך להיעזר בטיפול הפסיכולוגי לצד טיפול קבוצתי, וכי לנוכח נכונותו ויכולתו של הנאשם להיעזר במסגרת שיקומית טיפולית מומלץ לשקול חלופת מאסר בעניינו.

הנאשם הגיש גם חוות דעת של ד"ר זיוה שגיא מיום 1.6.12 (ענ/3). ד"ר שגיא היא פסיכולוגית העוסקת באימון אישי בתחומי הפרעות הקשב והריכוז. לדברי ד"ר שגיא הנאשם נפגש אותה בפעם הראשונה בשנת 2011, ובעקבות הפגישה הוא החליט להתחיל באימון קוגניטיבי ממוקד

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 30547-07-13 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

לסובלים מהפרעת קשב וריכוז. ד"ר שגיא כתבה כי במסגרת אבחון שערכה לנאשם נמצא כי בד בבד עם כישורים גבוהים ויכולות מרשימות בתחומים מסוימים, סובל הנאשם מקשיים תפקודיים שמקורם בהפרעת הקשב והריכוז, ובכלל זה קשיים בזיכרון ובארגון, קושי להבחין בין עיקר לתפל ונטייה לאימפולסיביות ואסוציאטיביות. בסיכום חוות הדעת ציינה ד"ר שגיא כי הקשיים התפקודיים האמורים נובעים מלקות נוירולוגית, והם אינם ניתנים לשליטה ללא טיפול מתאים.

בנוסף, הגיש הנאשם מסמכים רפואיים המעידים על כך שהוא סובל ממחלת לב (ענ/4), וכן מכתבי הערכה רבים שהוא קיבל במהלך השנים מגורמים שונים (ענ/5). לאחר תום שלב הגשת הראיות לעונש, ביקש ב"כ הנאשם, במסגרת הטיעון לעונש, להגיש ראיות נוספות לעניין הליכי המכרזים השונים שבהם היה מעורב הנאשם, זאת במטרה להוכיח כי כבר בשלב מוקדם יחסית ידעה המאשימה מפי עד המדינה גדליה נוראל אודות תיאום המכרזים, וכי חרף זאת היא והרשויות שפרסמו את המכרזים המשיכו ליישם את המכרזים מול אלו שזכו בהם, כך שאין לזקוף לחובת הנאשם את כל הנזקים שנגרמו כתוצאה מההסדרים הכובלים. ב"כ המאשימה התנגד בתוקף להגשת המסמכים, הן משום שהנאשם מבקש להוכיח באמצעותן נסיבות שלא נכללו בכתב האישום בו הוא הודה במסגרת הסדר הטיעון, והן מהטעם שהנאשם לא ביקש להגיש את הראיות לפני שב"כ המאשימה טען לעונש. על כן, המסמכים התקבלו על תנאי בלבד (סומנו ענ/6 – ענ/20א). לאחר שעיינתי במסמכים אני סבור כי התנגדותו של בא כוח המאשימה הייתה במקומה, ולפיכך לא אתיחס למסמכים אלו במסגרת גזר הדין. נקודת המוצא היא לשון סעיף 40 לחוק העונשין, שכותרתו: "הוכחות נסיבות הקשורות בביצוע העבירה":

- "(א) בית המשפט יקבע כי התקיימו נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, על בסיס ראיות שהובאו בשלב בירור האשמה.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) –
- (1) בשלב הטיעונים לעונש, הנאשם רשאי להביא ראיות מטעמו, ובלבד שאינן סותרות את הנטען על ידו בשלב בירור האשמה, והצדדים רשאים להביא ראיות שנקבע בחיקוק כי יובאו בשלב זה;
- (2) בית המשפט רשאי, לבקשת אחד מהצדדים, להתיר להביא ראיות בעניין נסיבות הקשורות בביצוע העבירה בשלב הטיעונים לעונש, אם שוכנע כי לא היתה אפשרות לטעון לגביהן בשלב בירור האשמה או אם הדבר דרוש כדי למנוע עיוות דין.
- (ג) .....

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

(ד) בלי לגרוע מהוראת סעיף קטן (ב)(2), הודה הנאשם בעובדות כתב האישום, בין לאחר שמיעת הראיות ובין לפני כן, יכול כל כתב האישום שבו הודה את כל העובדות והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה."

בעניין ח'טיב נדון היחס בין סעיף 40 י(ב) לבין סעיף 40 י(ב)(2) ונפסק כך:

" הודאת הנאשם בעובדות כתב האישום מבטאת את הסכמתו לעובדות ולנסיבות האמורות בו. יש בה משום הצהרה כי אין בעובדות ובנסיבות המתוארות בכתב האישום יותר מאשר עשה וכן, בהתאם, כי לא נשמטה מכתב האישום עובדה או נסיבה שיכולה היתה להיות לו לעזר או להקל עמו. לכן, משהודה הנאשם בעובדות כתב האישום – לרוב לאחר שיח ושיג עם גורמי התביעה ובמסגרת הסדר טיעון – משקף כתב האישום את הסכמת הצדדים לאמור בו. לפיכך, נהיר כי כל חזרה מהסכמה זו, שינוי שלה או הוספה לה בבחינת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, תדרש לעמוד בתנאים מחמירים יותר – כפי שקובע סעיף 40 י(ב)(2), שלא כסעיף 40 י(ב)(1)."

(ע"פ 3667/13 ח'טיב נ' מדינת ישראל (14.10.14)).

במקרה דנא ביקש הנאשם להגיש ראיות שהיו בידיו עובר להודאתו בכתב האישום המתוקן, זאת לשם הוכחת נסיבות אשר אף הן היו ידועות לו. כמו כן, אינני סבור כי הגשת הראיות דרושה לשם מניעת עיוות דין, כיוון שאין מחלוקת בין הצדדים לגבי העובדה שעד המדינה גדליה נוראל שיתף פעולה עם המאשימה מחודש פברואר 2010 (עמ' 818 ש' 14), דהיינו לפני שהסתיימו ההליכים בנוגע לכל המכרזים הנזכרים בכתב האישום, כך שהנאשם בהחלט רשאי לטעון כי אין לזקוף לחובתו באופן מלא את כל הנזקים שנגרמו כתוצאה מהעבירות שביצע. אשר על כן, תנאי סעיף 40 י(ב)(2) אינם מתקיימים בענייננו, ועל כן לא אדרש לראיות הנוספות שביקש להגיש הנאשם.

14. במסגרת הטיעון לעונש אף העידו מספר עדים מטעם הנאשם. העדה הראשונה היא גבי מאור מאיר שפריר – קרימינולוגית קלינית מומחית עם ניסיון של 18 שנה – אשר מטפלת בנאשם מאז סוף חודש נובמבר 2017. לדברי גבי מאיר שפריר הנאשם פנה אליה בעצת הסניגוריה הציבורית, על רקע העבירות שביצע ועל רקע החבנה שלו עצמו לפיה הוא זקוק לטיפול שיעזור לו להבין את הסיבות בעטיין הוא ביצע את העבירות בהן הוא

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 30547-07-13 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

הורשע. לדברי גבי מאיר שפריר היא התרשמה שהנאשם מבין את חשיבותו של הטיפול ואת החשיבות של הבנת דפוסי פעולה שקשורים לעבר שלו. גבי מאיר שפריר ציינה בעדותה כי הנאשם עסוק כל הזמן בריצוי הזולת, וכי זהו נרטיב שקיים באישיותו מגיל מאוד צעיר. לדבריה, נטייה זו של הנאשם בשילוב עם הקושי שלו להציב לעצמו גבולות, גרמה לנאשם לעבור על החוק, הן במקרה הנוכחי והן במקרה הקודם אשר בגינו הוא הורשע בעבר. גבי מאיר שפריר התרשמה כי הפרעות הקשב והריכוז אצל הנאשם הן ברמה של הפרעה קשה. לדבריה לנאשם אין אישיות עבריינית והוא לא סובל מהפרעה אנטי-סוציאלית. גבי מאיר שפריר נשאלה מה דעתה לגבי רמת הסיכון הנשקפת מהנאשם. לדבריה רמת הסיכון פחתה ביחס לרמתה בעבר כיוון שהנאשם לא עוסק יותר בניהול ואינו אחראי על עובדים. כמו כן, לדבריה הנאשם נמצא במערכת יחסים זוגית יציבה לאחר שבין ההרשעה הקודמת לבין ההרשעה הנוכחית, קרסו נישואיו הראשונים. גבי מאיר שפריר ציינה בעדותה כי לערכה קטיעת המהלך הטיפולי בשל שליחתו של הנאשם למאסר תפגע ברצף הטיפולי, ותפגע ביכולת לשקם את הנאשם. בהקשר זה הדגישה הגבי מאיר שפריר כי מדובר בנאשם לא צעיר שאינו בריא מבחינה פיזית, ועל כן היא סבורה שיגרם לנאשם נזק נפשי גדול עקב שליחתו למאסר, עד כדי חשש לחייו.

העדה השנייה שהעידה היא גבי איילת כץ – גרושתו של הנאשם. הגבי כץ תיארה בהתרגשות ובכאב את חייה המשותפים עם הנאשם, וניכר היה שדבריה יצאו מעומק הלב, פשוטו כמשמעו. גבי כץ סיפרה כי אביו של הנאשם התמוטט והלך לעולמו מול עיני הנאשם שהיה באותה עת בן 13 בלבד. גבי כץ היא פסיכולוגית בהכשרתה, ולדבריה אירוע כזה מהווה טראומה קשה לכל ילד ובכלל זה לנאשם. גבי כץ תיארה כיצד בשנת 2008 התפוצצה הפרשה הראשונה בגינה הורשע בעבר הנאשם, כאשר שוטרים התייצבו בביתה ועצרו את הנאשם לצורך חקירה. לדבריה לאחר מעצרו בגין אותה פרשה הסתגר הנאשם בתוך עצמו ועסק בעיקר במחשבה כיצד להציל את חברת "ראז חקלאות", וכיצד לשמור על כך שהחברה לא תצבור חובות. לדבריה הנאשם לא אפשר לה ולילדיו להתקרב אליו יותר, ובשל כך בני הזוג החליטו להתגרש. המעצר בגין הפרשה הנוכחית התרחש כשנה אחרי הגירושים, עוד בטרם הספיקה המשפחה להתאושש מהשבר של ההסתבכות הפלילית הראשונה. לדברי גבי כץ כתוצאה מהמעצר השני איבד הנאשם את כל מה שנתן משמעות לחייו. לדבריה, כתוצאה ממעצרו של הנאשם ילדי בני הזוג נקלעו למשבר קשה מאוד, אך מטבע הדברים לא נרחיב בעניין זה במסגרת גזר הדין (ראו עמ' 828 – 831 לפרוטוקול). הגבי כץ גם תיארה את הקשר ההדוק שקיים בין הנאשם לבין בנו, הסובל מקשיים ניכרים מאוד, וגם בעניין זה לא נרחיב מפאת צנעת הפרט, והרוצה לעיין יעיין שם. הגבי כץ נשאלה כיצד היא מסבירה את העובדה שהנאשם ביצע את העבירות נושא כתב האישום הנוכחי למרות אישיותו החיובית כפי שתוארה בעדותה. תשובתה הייתה שבתקופה שבה בוצעו העבירות הנאשם עסק בהשרדות

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 30547-07-13 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

כלכלית, והוא לא חשב שהוא פוגע במישהו בכך שהוא מבצע את העבירות במטרה להציל את עסקו שפרנס עובדים רבים (עמ' 832 לפרוטוקול).

15. טיעוני הנאשם לעונש

בטיעוניו לעונש טען ב"כ הנאשם כי יש לקבוע מתחם ענישה אחד לכל העבירות בהן הורשע הנאשם. ב"כ הנאשם טען שאין מקום להחיל על הנאשם את מגמת הפסיקה להחמיר בענישה בעבירות של הגבלים עסקיים, כיוון שהאירועים בגינם הורשע הנאשם התרחשו בשנים 2009 ו-2010, דהיינו לפני שנפסק כי יש להחמיר בענישה. ב"כ הנאשם הדגיש בהקשר זה כי אין לזקוף לחובת הנאשם את התמשכות המשפט מאז שהוגש כתב האישום בשנת 2013. ב"כ הנאשם טען כי אין לקבל את טענות המאשימה לפיהן מעשיו של הנאשם חמורים במיוחד. ב"כ הנאשם עמד על כך שבחלק מהאישומים הנאשם ו"ראו חקלאות" לא זכו במכרז כלשהו, וכי לפי עובדות האישום הרביעי הנאשם ו"ראו חקלאות" לא קבלו תמורה בגין ההסכמה להגיש הצעת גיבוי. ב"כ הנאשם הוסיף וטען שמעורבותו של הנאשם ביצירת ההסדרים הכובלים בנוגע לאישומים השונים לא הייתה מרכזית כפי שטוענת המאשימה, וכי בחלקם היא הייתה מזערית ממש. ב"כ הנאשם גם הזכיר את העובדה שחלק מהאישומים עוסקים בהסדרים כובלים אשר נעשו לאחר שמר גדליה נוראל הפך להיות עד מדינה. ב"כ הנאשם הדגיש שבגזירת עונשו של הנאשם יש להביא בחשבון את העונשים שנגזרו על נאשמים אחרים שהורשעו בפרשת קרטל הגיזום, נאשמים אשר לשיטתו חלקם בביצוע העבירות היה רב יותר מחלקו של הנאשם, זאת על אף שהנאשם הורשע במספר עבירות רב יותר.

לדברי ב"כ הנאשם, הנאשם הוא לא בעל אישיות עבריינית, אלא מדובר בנאשם שעל רקע מאפייני אישיותו נקלע לתסביכת שהחלה באירוע הראשון שבגינו הוא הורשע בעבר, והמשיכה באירועים נושא ההרשעה הנוכחית, אשר מהווים המשך ישיר לאירועים נושאי ההרשעה הראשונה.

ב"כ הנאשם טען כי מתחם העונש ההולם נע בין חודשי מאסר ספורים לריצוי בעבודות שירות לבין שנת מאסר אחת כפי שנקבע בגזר הדין של כב' השופטת בן-אור. לטענת ב"כ הנאשם יש למקם את העונש המתאים בתחתית המתחם. ב"כ הנאשם הוסיף וטען כי לנוכח מצבו הכלכלי של הנאשם יש להימנע מהטלת קנס אשר "ירסק" אותו מבחינה כלכלית, כלשון ב"כ הנאשם.

16. בתום טיעוני ב"כ הצדדים השמיע גם הנאשם את דבריו. הנאשם תיאר בדבריו את ילדותו וכיצד כבר מגיל צעיר הוא עבד בעבודות שונות. הנאשם ציין שאביו נפטר לנגד עיניו כאשר הוא היה בן 13. הנאשם תיאר כיצד פטירתו של אביו גרמה לו לתחושה של אחריות רבה, שאתה הוא התקשה להתמודד על רקע הפרעת הקשב והריכוז ממנה הוא סובל. לדבריו כבר

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

בצבא ניכר הפער בין יכולותיו האינטלקטואליות לבין אישיותו, שאותה הוא הגדיר כאינפנטילית. לאחר שחרורו מהצבא הנאשם החליט שהוא מעוניין להיות עצמאי. לדבריו החלטה זו התבררה כטעות, שכן כעצמאי הוא היה צריך לתת דין וחשבון לאנשים וגופים רבים כגון עובדים, שלטונות המס ועוד. הנאשם תיאר כיצד לאחר שעבד זמן מה כלוכד נחשים וכמעט קיפח את חייו לאחר שנחש הכיש אותו, הוא החליט לפתוח עסק לגיזום עצים. לדבריו לאחר הקמת העסק הוא חש בפער שבין יכולותיו לבין אישיותו, וכבר אז, בגיל 25, הוא נזקק לטיפול פסיכולוגי. עסק הגיזום של הנאשם גדל עם השנים, ולדברי הנאשם הוא התקשה להתמודד עם ההצלחה ונכנס לסחרור אדיר, כלשונו. לדבריו היו לו 200-300 עובדים, ומשפחות רבות היו תלויות בו. בשנים 2006-2008 הגיע המחזור הכספי של העסק לסכום של כ-85 מיליון ₪. לדברי הנאשם באותה תקופה הוא היה יושן רק שעתיים שלוש בלילה, זאת בשל הצורך להתמודד עם אתגרי הניהול של העסק. באותה תקופה הסתבך הנאשם בפעם הראשונה בפרשיית השוחד שבגינה הוא גם הורשע בעבר. לדברי הנאשם ההסתבכות הייתה בבחינת סטירת לחי עבורו, אך מצד שני הוא היה שרוי בבלבול. לדבריו, באותה תקופה הוא החל להבין שהוא סובל מהפרעות קשב וריכוז. בעקבות כך הנאשם החל בהליך טיפולי, ומקביל גם הכניס שני שותפים לחברת "ראז חקלאות", שעד אז הייתה בבעלותו הבלעדית. באותה תקופה גם התפרק התא המשפחתי של הנאשם, לדבריו "בעיקר בגלל שלא ידעתי, כאילו הקרבותי את המשפחה על מזבח העסק" (עמ' 839 שורה 27). הנאשם מתאר כיצד לאחר הכנסת השותפים החדשים לחברת "ראז חקלאות" הוא הפך להיות משרתם של שני אדונים כלשונו, ואז הוא ביצע את העבירות נושא כתב האישום הנוכחי. הנאשם תיאר בדבריו את המחירים ששילם עקב העבירות שביצע ועקב הרשעתו. לדבריו הוא איבד הכול - את החברה שלו, את בריאותו הפיזית שהולכת ומתדרדרת, ואת עתידו המקצועי. הנאשם הדגיש כי כיום הוא הולך לטיפול לא כדי לעשות רושם על מאן דהו, אלא כדי להשתקם על מנת שיוכל להימנע מפיתויים בעתיד ולהזדקן בכבוד. הנאשם ציין כי הוא מבין שמגיע לו עונש אבל בקשתו היא שבית המשפט יתחשב במחירים שהוא שילם עד כה.

דיון והכרעה

מתחם העונש ההולם

17. במצוות תיקון 113 לחוק העונשין העיקרון המנחה בענישה הוא עקרון ההלימה (סעיף 40 ב' לחוק העונשין). במסגרת עיקרון זה על בית המשפט לקבוע את מתחם העונש ההולם בשים לב לערך החברתי שנפגע כתוצאה מביצוע העבירה, למידת הפגיעה בו, למדיניות הענישה הנהוגת ולנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40 ג'א) לחוק העונשין). לאחר קביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט לקבוע בתוך המתחם את העונש המתאים לנאשם, זאת

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 30547-07-13 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

בשים לב לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40 ג' (ב) לחוק). תיקון 113 נועד, בין היתר, להגביר את האחידות בענישה, ברם גם לאחר תיקון 113 נפסק כי הענישה היא לעולם אינדיבידואלית (ראו למשל – ע"פ 2206/16 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (3.11.16)).

18. אירוע אחד או מספר אירועים?

בטרם נפנה לקביעת מתחם הענישה, יש להכריע בשאלה האם ראוי לקבוע מתחם ענישה נפרד לכל אחד משבעת האישומים בהם הורשע הנאשם, או שמא כל האישומים יחדיו הם בבחינת "אירוע אחד", כלשון סעיף 40 ג' (א) לחוק. ככלל:

"עבירות שיש ביניהן קשר הדוק ייחשבו לאירוע אחד. ... קשר כזה בין עבירות יימצא כאשר תהיה ביניהן סמיכות זמנים או כאשר הן תהיינה חלק מאותה תוכנית עבריינית אף כאשר הן בוצעו לאורך תקופת זמן שאינה קצרה"
(ראו- ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (29.10.14)).

בגזר דין שניתן בת"פ (מחוזי י-ם) 18291-12-12 מדינת ישראל נ' בלוא (13.6.18), אשר עסק אף הוא בפרשת קרטל הגיזום, קבעה כב' השופטת בן אור כי לנוכח הזיקה העניינית והפרסונאלית בין האישומים יש לקבוע מתחם עונש אחד לכל האישומים. אף אני סבור כך. אכן, מדובר בעבירות שבוצעו בזמנים שונים, והנפגעים הישירים מהעבירות אינם זהים, ברם ביצוע העבירות לא התפרש על פני תקופת זמן ארוכה במיוחד, וחשוב מכך העבירות דומות במהותן וכולן מהוות יישום של אותה תוכנית עבריינית שעניינה תיאום מכרזים בתחום הגיזום (והשוו – ת.פ. (מחוזי י-ם) 49529-12-11 מדינת ישראל נ' בן דוד [פורסם בנבו] (2.1.18)). עם זאת, במסגרת גזירת העונש יינתן משקל לעובדה שהנאשם ביצע מספר רב של עבירות, זאת בהתאם להוראת סעיף 40 ג' (ג) לחוק העונשין, הקובעת כי בגזירת העונש:

"יתחשב בית המשפט, בין השאר במספר העבירות, בתדירותן ובזיקה ביניהן, וישמור על יחס הולם בין חומרת מכלול המעשים ומידת אשמו של הנאשם, לבין סוג העונש, ואם גזר עונש מאסר, לבין תקופת המאסר שעל הנאשם לשאת".

19. הערכים המוגנים והפגיעה בהם

הערך המוגן על ידי האיסור הפלילי בדבר עשיית הסדר כובל הוא התחרות החופשית:

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

"הערך העומד בבסיסם של דיני ההגבלים העסקיים הוא הערך בדבר קיומה של תחרות חופשית. תחרות כזו מבטיחה לצרכן כי מהיצע המוצרים בשוק הוא יוכל לבחור ולרכוש את המוצר האיכותי ביותר, במחיר הזול ביותר. ואכן, לא בכדי כינה הנשיא ברק את דיני ההגבלים העסקיים כ"מגנא כרטא" של זכויות הצרכן.... כל אלה הפכו את ערך התחרות החופשית לערך מרכזי בשיטתנו הכלכלית, החברתית והמשפטית, ודיני ההגבלים העסקיים מבטאים הכרה זו."
(ע"פ 7829/03 מדינת ישראל נ' אריאל הנדסת רמזורים (14.7.05)).

מעשי הנאשם פגעו באורח קשה בערך המוגן של התחרות החופשית. מדובר במעשים שבוצעו בשיטתיות ותוך תכנון מוקדם. ההסדרים הכובלים להם היה צד הנאשם חבקו כמות נכבדה ביותר של מכרזים, והיו שותפים להם עשרות קבלני גיזום. ההסדרים הכובלים גם יושמו הלכה למעשה, כך ששותפי ההסדר הם שקבעו למעשה, במשך תקופה לא קצרה, מי יהיו הזוכים במכרזי הגיזום ובאילו מחירים. במצב דברים זה קשה להפריז בפגיעה שגרמו בפועל ההסדרים לתחרות החופשית בתחום הגיזום. ההסדרים להם היה הנאשם צד היו הסדרים "אופקיים" ו-"עירומים", דהיינו הסכמים בין מתחרים שכל מטרתם לפגוע בתחרות החופשית.

הערך המוגן על ידי האיסור שעניינו קבלת דבר במרמה הוא: "חופש הרצון, חופש הפעולה וחופש הבחירה של המרומה" (ע"פ 8080/12 מדינת ישראל נ' אולמרט (28.9.16); ע"פ 752/90 ברזל נ' מדינת ישראל פ"ד מו (2) 539,564 (1992)). ערך מוגן זה נפגע קשות בכך שהנאשם ואחרים סיכמו ביניהם את זהות הזוכים במכרזים השונים, הציגו בהתאם מצגי שווא לרשויות, ובכך שמטו את הקרקע מתחת למאמצי הרשויות לערוך מכרזים פומביים שכל תכליתם הייתה להגביר את התחרות ולאפשר לרשויות לבחור את הספק המתאים ביותר לביצוע עבודת הגיזום. העובדה שהמרמה בוצעה במסגרת מכרזים הופכת את הפגיעה בערך המוגן לחמורה במיוחד. גלוי וידוע שההתקשרות באמצעות מכרזים פומביים איננה בהכרח הדרך היעילה, הקלה והזולה ביותר. ההצדקה לקיום מכרזים פומביים, על כל הקושי והעלות הכרוכה בהם, נעוצה ברצון לשמור על תחרות חופשית, על גישה שוויונית למשאבים ציבוריים ועל השגת תוצאות זולות ואיכותיות למפרסם המכרז. כל המטרות הללו התנפצו אל מול מעשי המרמה שבצעו הנאשם וחבריו.
הנאשם הורשע גם בעבירה של הלבנת הון. בפרשת תענך עמד בית המשפט על הערך המוגן על ידי האיסור בדבר הלבנת הון, ועל חשיבותו של ערך מוגן זה:

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 30547-07-13 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

"הלבנת הון היא תופעה בעלת פוטנציאל הרס עצום, ובפרט מבחינה כלכלית וחברתית. הלבנת הון היא שמאפשרת לעבריינים לבצע ואף להרחיב את מנעד העבירות שבביצוען הם נוטלים חלק.....הפעולה של הלבנת תוצריה של העבירה הפלילית מהווה, כשלעצמה, פגיעה בערכיה של החברה, שכן פעולה זו היא שמאפשרת לעברייני ליהנות מפירותיה של העבירה שביצע. למעשה, העבירה של הלבנת הון עונה, באמצעות ספר החוקים, על השאלה "האם הפשע משתלם?" ומנסה ליתן לה מענה שלילי ואפקטיבי."

(ע"פ 2333/07 תענד נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (12.7.10)).

העבירות על חוק איסור הלבנת הון שביצע הנאשם פגעו באורח חמור בערך המוגן, אך הפגיעה איננה קיצונית בחומרתה. מדובר אמנם בביצוע שתי עבירות של עשיית פעולה ברכוש במטרה להסוות את מקורו, ברם ההיקף הכספי של העבירות לא מאוד גדול והוא עומד על סך כולל של 259,000 ₪ (ראו – אישומים 2 ו-5).

מדיניות הענישה הנוהגת

20.

נתמקד להלן במדיניות הענישה המקובלת בעבירות על חוק ההגבלים העסקיים, כיוון שאלו העבירות העיקריות שבוצעו על ידי הנאשם, בעוד שיתר העבירות טפלות באופן יחסי לעבירות אלו. יחד עם זאת, נזכור כל העת כי לעבירות על חוק ההגבלים נלוו גם אותן עבירות נוספות, וכי יש לתת לעובדה זו משקל ראוי לעת קביעת מתחם העונש ההולם. על מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות של הגבלים עסקיים עמד לאחרונה בית המשפט העליון בעניין בן דרור שעסק בפרשת "קרטל מדי המים" (ע"פ 1408/18 מדינת ישראל נ' בן דרור (21.8.18)). וכך נפסק בעניין בן דרור:

"נקודת המוצא לענישה בתחום ההגבלים העסקיים חייבת להיות גישה מחמירה ברורה המתבטאת בהטלתם של עונשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. זאת, על מנת לתת ביטוי הולם לפגיעה החמורה באינטרס הציבורי שנגרמת מביצוען של עבירות הגבלים עסקיים.

.....

בהתחשב בכך, נקבע בעניין דוידוביץ, שעליו התבסס גם בית המשפט המחוזי בגזר דינו, כי "נוכח... הצורך להרתיע נאשמים פוטנציאליים מביצוע עבירות מסוג זה, ראוי כי יוטלו במקרים אלו עונשי מאסר בפועל שלא על דרך של עבודות שירות" (שם, בפסקה 106 לפסק דינו של השופט

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

דנציגר). באותו עניין עמד בית משפט זה על מגמת ההחמרה בענישה בעבירות כלכליות ובפרט בעבירות הגבלים עסקיים, וקבע כי יש להמשיך במגמה זו בהדרגתיות (ראו: שם, בפסקאות 107-109, 112 לפסק דינו של השופט דנציגר). אנו ממשיכים אפוא לפסוע בדרך סלולה זו.

.....

אנו מקבלים אפוא את עמדתה העקרונית של המדינה, הקוראת להחמרת הענישה בעבירות ההגבלים העסקיים. בהמשך לעניין דוידוביץ, יש להדגיש כי אמנם על מגמת ההחמרה של הענישה בעבירות הגבלים עסקיים להימשך בהדרגתיות ולא ב"קפיצות", ואולם עליה להיות עקבית וברורה.

.....

נוסיף ונאמר כי כחלק ממגמת ההחמרה בענישה בעבירות הגבלים עסקיים, וכדי לחזק את המסר ההרתעתי הכרוך בריצויים של עונשי מאסר, ככלל, על עונש המאסר בפועל כולו להתבצע מאחורי סורג ובריח. דומה כי הפתרון שבחר בית המשפט המחוזי – של פיצול תקופת המאסר בפועל כך שחלקה ירוצה מאחורי סורג ובריח וחלקה במתכונת של עבודות שירות – אינו דרך המלך. אנו סבורים כי במקרים שבהם נאשם הורשע בעבירה של הגבלים עסקיים ונמצאה הצדקה לשליחתו למאסר מאחורי סורג ובריח, על הכלל להיות כי עונש המאסר בפועל יבוצע במלואו במתכונת זו.

עמדה עונשית זו היא המשך ישיר לעמדה העונשית עליה עמד בית המשפט בפסק הדין בעניין דוידוביץ', שעסק בפרשת "קרטל הלחם" (ע"פ 1656/16 דוידוביץ' נ' מדינת ישראל (20.3.17)), שם נפסק כי:

"יש להדגיש כנקודת מוצא, כי בית משפט זה חזר והטעים את החומרה היתרה הנודעת לעבירות כלכליות ואת הצורך להחמיר בענישה על עבירות אלה בכלל ועל עבירות לפי חוק ההגבלים העסקיים בפרט [ראו, למשל: ע"פ 2103/07 הורוביץ נ' מדינת ישראל, פסקה 339 (31.12.2008)]; עניין שופרסל, פסקאות קו-קז]. עוד הודגש, כי נוכח הקושי הרב הטמון בחשיפתן של עבירות לפי חוק ההגבלים העסקיים והצורך להרתיע נאשמים פוטנציאליים מביצוע עבירות מסוג זה, ראוי כי יוטלו במקרים

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 30547-07-13 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

אלו עונשי מאסר בפועל שלא על דרך של עבודות שירות. בפרט, הוטעם
כי לא ניתן יהיה להסתפק בהטלת קנס.."
(שם, בפסקה 106 לפסק הדין).

עם זאת, יש לתת משקל מסוים לעובדה כי העבירות בהן הורשע הנאשם בוצעו לפני שניתנו
פסקי הדין בפרשות קרטל מדי המים וקרטל הלחם, כך שלא יהיה זה ראוי להחיל על הנאשם
שלפני את מגמת ההחמרה בענישה במלוא עוצמתה.
הזכרנו לעיל את גזר הדין בעניין **בלוא** שעסק במעורבים אחרים בפרשת קרטל הגיזום. לגזר
הדין בעניין **בלוא** יש כמובן חשיבות לעניינו לנוכח עקרון אחידות הענישה, שאמנם איננו
חזות הכול, ברם הוא: "**עקרון מנחה במשפט הישראלי** (ע"פ 169/14 **אבל קפלן נ' מדינת**
ישראל פסקה 8 והאסמכתאות שם (16.12.2014); ע"פ 2580/14 **אבו ליל נ' מדינת ישראל**
פסקה 19 והאסמכתאות שם (23.9.2014)), אשר ממנו: "**נגזרת גם החובה לקיים זיקה הולמת**
בין עונשיהם של שותפים לאותו מעשה עבירה, כך שמדרג הענישה ביניהם ישקף את חלקם
היחסי בעבירות" (ע"פ 6917/13 **דניאל טייברג נ' מדינת ישראל** פסקה 9 (2.12.2013); ע"פ
1727/14 **מימון נ' מדינת ישראל** (6.1.15)). במסגרת גזר הדין בעניין **בלוא** נגזר על הנאשם
המרכזי – ירון בלוא – שהורשע בארבע עבירות של צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות, בשלוש
עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, בעבירה אחת של עשיית פעולה ברכוש
אסור במטרה להסתיר או להסוות את מקורו, ובעבירה אחת לפי סעיף 4 לחוק איסור הלבנת
הון, 11 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי של שנה וקנס בסך של 100,000 ₪, על נאשם אחר
- ארז מיארה - שהורשע בשש עבירות של צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות ובשש עבירות
של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, נגזרו שמונה חודשי מאסר בפועל, שנת מאסר על
תנאי וקנס של 80,000 ₪, ועל נאשם שלישי -רמי ברזילי - שלחובתו נזקפה הרשעה קודמת
בעבירה של שוחד, ואשר הורשע בארבע עבירות של צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות,
בשלוש עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, בעבירה אחת של רישום כוזב
במסמכי תאגיד, בעבירה אחת של עשיית פעולה ברכוש אסור במטרה להסתיר או להסוות
את מקורו, ובעבירה לפי סעיף 4 לחוק איסור הלבנת הון, נגזרו 7 חודשי מאסר בפועל, שנת
מאסר על תנאי וקנס של 110,000 ₪. עניינם של נאשמים אלו דומה לעניינו של הנאשם שלפני,
אם כי הנאשם שלפני הורשע בעבירות רבות יותר. יחד עם זאת יש להביא בחשבון כי הנאשם
הודה במיוחס לו במסגרת הסדר טיעון, בעוד שהנאשמים בעניין **בלוא** ניהלו את משפטם עד
תום.
יצוין, כי במסגרת פרשת קרטל הגיזום הוגשו שלושה כתבי אישום אשר כללו נאשמים רבים,
כך שקיימים גזרי דין נוספים שניתנו באותה פרשה, אך הם אינם ישימים לעניינו של הנאשם,
כיוון שהם עוסקים במי שהורשעו בביצוע מספר נמוך יחסית של עבירות.

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 30547-07-13 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

21.

הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

העבירות שביצע הנאשם מאופיינות בתכנון מוקדם וקפדני מצד הנאשם ושותפיו. כתב האישום מלמד על התארגנות רחבת היקף לקראת כל מכרז, במסגרתה קבעו הנאשם ושותפיו מי יזכה במכרז, האם וכיצד יוגשו הצעות גיבוי שתכליתן ליצור מצג של תחרות אמיתית בין משתתפי המכרז, והאם ואיך יקבלו השותפים להסדר הכובל פיצוי בגין הסכמתם להעניק את הזכייה במכרז לאחד מהם. התכנון המוקדם כלל גם יצירת מנגנון פיקוח על הצדדים להסדר הכובל, באופן שאותם צדדים שלא היו אמורים לזכות במכרז הפקידו את הצעותיהם בידי אחרים (ראו, למשל, סעיף 148 לכתב האישום, במסגרתו מתואר כיצד במסגרת ההסדר בנוגע למכרז ירושלים מסר הנאשם את הצעת "ראז חקלאות" למשתתף אחר במכרז – גיל מיארה, וכן ראו – סעיף 108ב1 לכתב האישום בנוגע למכרזי הדרום).

קביעת חלקו היחסי של הנאשם בעבירות שבוצעו מחייבת מחד בחינה של האמור בכתב האישום מנקודת מבט רחבה, ומאידך היא מחייבת גם בחינה פרטנית של האישומים הקונקרטיים. במבט רחב על פרשיית קרטל הגיזום נראה שחלקו של הנאשם בפרשה הוא המרכזי ביותר. הנאשם שלפניי הורשע בביצוע מספר העבירות הגדול ביותר מבין כל יתר הנאשמים בפרשת קרטל הגיזום, ומכאן שהיה מעורב עד צוואר בחלק ניכר מההסדרים הכובלים שנעשו בתחום הגיזום. עם זאת, בחינה של כל אישום ואישום בפני עצמו מלמדת שמעורבותו של הנאשם השתנתה ממקרה למקרה, כך שבשלושת האישומים הראשונים חלקו של הנאשם היה פחות מרכזי בהשוואה לחלקו ביתר האישומים. הנה כך, חלקו של הנאשם במעשים המתוארים באישום הראשון לא היה מרכזי במיוחד – הנאשם מסר הצעת גיבוי לגיל מיארה ולא זכה לקבל תמורה ישירה בגין כך. מן האמור בסעיפים 71 ו-73 לכתב האישום עולה כי המעורבים העיקריים באישום הראשון היו בלוא, אסא ופרץ קופר, ארז וגיל מיארה, ועד המדינה גדליה נוראל. גם באישום השני הנאשם לא היה מי שזים את ההסדר הכובל (ראו – סעיף 86 לכתב האישום), וחלקו בהסדר הסתכם בכך שהתחייב כי "ראז חקלאות" לא תגיש הצעה במכרז. עם זאת חשוב להדגיש כי בתמורה להסכמה האמורה קבלה "ראז חקלאות" סכום של 116,500 ₪ מחברת "השביל הירוק", אשר הוסווה כשכר בגין עבודות גיזום. במסגרת האישום השלישי, אשר עוסק בחמשת מכרזי הדרום, הסתכם חלקו של הנאשם בכך שמסר לארז מיארה הצעות גיבוי של "ראז חקלאות" ריקות ממחירים, וארז מיארה, מילא בהן את המחירים והגישן לתיבת המכרזים. אין טענה כי הנאשם השתתף באחד משלושת המפגשים שבהם נדונו ענייני ההסדר הכובל, לרבות המפגש הראשון שבמסגרתו דנו שותפי ההסדר בהעלאת מחירי חמשת המכרזים. הנאשם ו"ראז חקלאות" גם לא זכו באף אחד ממכרזים אלו, ואין טענה כי קבלו תמורה ישירה בגין הסכמתם להגיש הצעות גיבוי. לעומת שלושת האישומים הראשונים מעורבותו של הנאשם בחמשת מכרזי הצפון, בהם עוסק

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

האישום הרביעי, הייתה מרכזית. על פי האמור בסעיף 147 לכתב האישום, הנאשם היה מיוזמי ההסדר הכובל, הוא השתתף בשיבות שנועדו לגיבוש ההסדר ולהוצאתו מהכוח אל הפועל (סעיפים 150-151 לכתב האישום), והוא טרח ועמל על גיבוש פרטי ההסדר מול השותפים להסדר (סעיף 152 לכתב האישום). בעקבות ההסדר הכובל אף זכתה "יראז חקלאות" במכרז עפולה מכוחו שולם לה לפחות סך של 864,260 ₪, ובמכרז חיפה מכוחו שולם לה לפחות סך של 1,555,649 ₪. חלקו של הנאשם במעשים המתוארים באישום החמישי – מכרז תל אביב – היה מרכזי. הנאשם היה מיוזמי ההסדר הכובל, הוא מסר הצעת גיבוי של "יראז חקלאות", ו"יראז חקלאות" אף קבלה סכום של 142,500 ₪ בגין חלקה בהסדר (סעיפים 193-194 לכתב האישום). חלקו של הנאשם במעשים המתוארים באישום השישי – מכרז פתח תקווה – היה אף הוא מרכזי. הנאשם היה חלק מיוזמי ההסדר שהוביל לכך ש"יראז חקלאות" זכתה במכרז מכוחו שולם לה סכום של 6,256,718 ₪ לפחות (סעיפים 209-210, 215 לכתב האישום). ולבסוף, חלקו של הנאשם במעשים המתוארים באישום השביעי – מכרז חיפה יער ביכורים – היה מרכזי מאוד. הנאשם היה מיוזמי ההסדר, הוא השתתף בפגישה שבה סוכמו פרטי ההסדר, והוא קיים שיחות טלפון עם שותפי ההסדר במהלכן סוכמו תנאי ההסדר מול השותפים לו (סעיף 227 לכתב האישום). בהמשך להסדר אף זכתה "יראז חקלאות" במכרז, מכוחו שולם לה סך של 300,000 ₪. ניתן לקבוע, אם כן, כי חלקו של הנאשם בפרשיית קרטל הגיזום היה מרכזי, אם כי לצדו פעלו גם שותפים מרכזיים אחרים, כך שבסופו של דבר חלקו בפרשה היה מעט פחות מרכזי בהשוואה לרושם הכללי שנוצר כתוצאה מריבוי העבירות בהן הוא הורשע.

נפנה עתה לדון בנוק אשר היה עלול להיגרם כתוצאה מביצוע העבירות, ולנוק שנגרם בפועל. בהיבטים מסוימים חמורה פרשת קרטל הגיזום, לה היה שותף הנאשם, מפרשת קרטל הלחם. פרק הזמן בו בוצעו העבירות בפרשת קרטל הגיזום ארוך בהרבה מפרק הזמן הקצר יחסית – שלושה חודשים – בו בוצעו העבירות במסגרת קרטל הלחם. כמו כן, במסגרת קרטל הגיזום נקטו שותפי העבירה, ובכלל זה הנאשם, בצעדים שיטתיים שכללו יצירת מצגי שווא בוטים וחמורים שתכליתם הייתה להכשיל הליכי מכרז. בהיבטים אחרים פרשת קרטל הגיזום חמורה פחות מפרשת קרטל הלחם. קרטל הלחם עסק במוצר בסיסי ביותר ובשל כך נפגעו ממנו בעיקר השכבות החלשות. כמו כן, היקף השוק שבו היה מדובר בקרטל הלחם עמד על כ-800 מיליון ₪ בשנה, היקף העולה בהרבה על שוק הגיזום. בסיכומם של דברים אני סבור כי פרשת קרטל הגיזום פחות חמורה מפרשת קרטל הלחם מבחינת הנזק שהיה צפוי להיגרם כתוצאה מביצוע העבירות. עם זאת, אין להמעיט מהנזק שנגרם בפועל כתוצאה מביצוע העבירות על ידי הנאשם. על פי הנתונים המפורטים בכתב האישום הנאשם היה מעורב בהטיית 15 מכרזים ששווים המצטבר – בהתאם לכספים ששולמו לזוכים – עמד על סך של 30,444,327 ש"ח. כתוצאה ממעשי הנאשם ושותפיו נמסרו עבודות גיזום למי שלא בהכרח היו

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

זכאים לקבלן, ומטבע הדברים התמורה ששלמו הרשויות בסופו של דבר לזוכים השונים הייתה גבוהה מהתמורה שהייתה משתלמת בתנאי תחרות אמיתית. לא ניתן לקבוע כי הנזק שנגרם בפועל כתוצאה מביצוע העבירות עומד על מלוא הסכומים ששולמו לזוכים במכרזים, כיוון שגם אם לא היו מבוצעות עבירות היה צורך לפרסם מכרזים ולשלם לזוכים בהם תמורה בגין עבודות הגיזום. עם זאת, אין ספק שיש להביא בחשבון את התמורות שהתחייבו זוכי המכרזים לשלם לשותפיהם להסדרים הכובלים, בין אם התמורות שולמו בפועל ובין אם לאו. תמורות אלו עומדות על סכום כולל של 2,097,000 ₪, וכאמור אין חשיבות לשאלה האם הן שולמו בפועל או לא, כיוון שדי בכך שהייתה התחייבות לשלם כדי שניתן יהיה להניח כי המציע הזוכה במכרז כלל אותן בתמחור של הצעתו במכרזים השונים. יתר על כן, ניתן להניח כי לנוכח הטיית המכרזים השיטתית נפגעה אנושות התחרות בשוק בגיזום, כך שההצעות שהציעו הזוכים במכרזים השונים גלמו בתוכם לא רק את העלויות הישירות של ההסדר הכובל, אלא גם מתח רווחים גבוה בהשוואה להצעות שהיו מוגשות באוירה של שוק תחרותי. עם זאת, לא הונחה לפני תשתית מספקת שתאפשר את לכמת נזק זה, לכן הוא לא ייזקף לחובת הנאשם. לנוכח מרכזיותו היחסית של הנאשם במעשים המתוארים בכתב האישום יש לראותו כמי שאחראי לכל הנזק שנגרם, אך נזכיר כי לגרימת הנזק היו שותפים גם נאשמים נוספים.

אשר לסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירות - בראיות שהוגשו ופורטו לעיל, ובדברי הנאשם עצמו, נטען כי הפרעת הקשב והריכוז ממנה סובל הנאשם כבר שנים, בשילוב עם העול הניהולי הכבד שרביץ על כתפיו ככל שעסקיה של "ראז חקלאות" התרחבו, הם שגרמו לנאשם לבצע את העבירות בהן הוא הורשע. הסבר זה איננו יכול להצדיק הקלה בעונשו של הנאשם, שכן מולו עומד האינטרס הכספי הברור שאף הוא עמד בבסיס העבירות הכלכליות שביצע הנאשם. לא ניתן להתעלם מהקשיים עמם התמודד הנאשם במהלך חייו, אך אין ספק כי למרות הקשיים הנאשם, שהוא אדם נבון ובוגר, היה מודע היטב לפסול שביסוד מעשיו, והוא יכול היה להימנע מהם, על אחת כמה וכמה לאחר שהורשע בעבר בביצוע עבירות דומות. את אותם צעדים טיפוליים בהם נוקט הנאשם כיום כדי להימנע מביצוע עבירות בעתיד, הוא יכול וצריך היה לנקוט לאחר הרשעתו הראשונה.

יתר הנסיבות המנויות בסעיף 40 ט' (א) אינן משמעותיות לענייננו.

22. בשים לב לכל האמור לעיל, אני סבור כי מתחם העונש ההולם בגין כל העבירות בהן הורשע הנאשם עומד על 10-36 חודשי מאסר לריצוי מאחורי סורג ובריח.

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

העונש המתאים

23. לנוכח ריבוי העבירות בהן הורשע הנאשם, ולנוכח עברו הפלילי, ראוי היה להטיל על הנאשם עונש המצוי בשליש האמצעי של מתחם העונש ההולם. ואולם, נסיבותיו האישיות של הנאשם, העובדה שהודה במיוחס לו ובכך חסך משאבים רבים מהמאשימה ומבית המשפט, והעונשים שהוטלו על מעורבים אחרים בפרשת קרטל הגיזום, מצדיקים הטלת עונש המצוי בשליש התחתון של מתחם העונש ההולם. נעמוד להלן על הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ועל העונש המתאים הנגזר מהן.

מדובר בנאשם בן 60, אשר מהראיות שהוצגו עולה כי מצבו הבריאותי, הן מבחינה פיזית והן מבחינה נפשית, איננו מהמשופרים. כעולה מהמסמכים הרפואיים שהגיש הנאשם, בשנת 2014 – מספר חודשים לאחר הגשת כתב האישום – הוא סבל מאוטם חריף בשריר הלב, בעקבותיו הוא נזקק לצנתור ולהשתלת תומכן (ענ/4 – סיכום אשפוז מיום 26.1.14). בתסקיר שירות המבחן נכתב כי הנאשם הציג אישור רפואי מיום 12.12.17 מאת רופא פנימי המטפל בו, לפיו: **"ריבוי האבחנות יוצר עומס רפואי אשר יתכן ומרפאת שב"ס לא תוכל להתמודד אתו... לכן ממליץ אם קיימת אלטרנטיבה שלא לשלוח את זהר לכותלי הכלא, לתנאים אשר כנראה יחמירו את מצבו"**. מאידך, במכתב מוקדם יותר, מיום 5.7.17, של הקרדיולוג ד"ר בחוס (הוגש כחלק מ-ענ/4), נרשם כי יש **"רושם לשיפור תפקודי תחת טיפול תרופתי"**. כך או כך, לאחר דיון מיום 23.4.18 שבמסגרתו נשמעו טיעוני המאשימה לעונש התדרדר למרבה הצער מצבו של הנאשם. ממסמכים רפואיים שצורפו לבקשת דחייה שהגיש הנאשם ביום 13.5.18 עולה, כי ביום 25.4.18 התאשפז הנאשם בבית החולים לצורך צנתור אלקטיבי, וכי יום לאחר ביצוע הצנתור סבל הנאשם מאוטם נוסף בשריר הלב, בעקבותיו בוצע צנתור נוסף והנאשם הועבר ליחידת הטיפול הנמרץ, ממנה הוא שוחרר ביום 29.4.18 לאחר שמצבו התייצב.

לגבי מצבו הנפשי של הנאשם נכתב בחוות הדעת המעודכנת של מכון גרין מחודש ינואר 2018 (ענ/2), כי:

"במהלך שמונה השנים האחרונות, בהן התנהל משפטו של זהר, זוהר חווה שינויים מאזורים שהשפיעו לרעה על כל תחומי חייו. הוא איבד את פרנסתו ואת מעמדו המקצועי, חווה בהמשך לכך ניתוק של קשרים חברתיים, חווה שינוי בסטטוס המשפחתי וככלל חלה ירידה כללית במצבו הבריאותי והנפשי, ובהתאם גם בתפקודו."

....

אולם כיום, לאחר תקופה ארוכה של חיים בצל המשפט המתנהל, נראה כי זהר עושה ניסיון לשקם את חייו.... הוא מתאר שינוי הדרגתי

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

בעמדתו כלפי עצמו וסביבתו. בהמשך לכך, זוהר מתאר צעדים אפקטיביים שערך לצורך שיקום של היחסים המשפחתיים – ניסיון מתמיד לשימור קשר יציב עם ילדיו, טיפול נפשי (ראה פירוט בהמשך), שיקום תעסוקתי - במסגרתו זוהר מבקש להמשיך לקיים עצמו כאדם מועיל לסביבתו ולעצמו, ובניית מערכת זוגית כולל מעבר למגורים משותפים עם בת זוגו בשנים האחרונות."

ובסיכום חוות הדעת נכתב כך:

"בשנים האחרונות זוהר שילם מחיר אישי ניכר שכלל פגיעה מהותית בכל תחומי חייו. בתקופה זו, נראה כי זוהר מנסה לאסוף את כוחותיו ולשקם את חייו – הוא החל בטיפול פסיכותרפויטי אצל קרימינולוגית (הכוונה לגב' מאור מאיר שפירר שפירר עדותה הובאו לעיל – א.ר.), חזר באופן חלקי למעגל העבודה, ועושה ניסיון לשקם את מערכות היחסים המרכזיות בחייו. בתוך כך, זוהר מצוי בתהליך של התבוננות וגיבוש תובנה לגבי אירועי העבר, והוא מביע רצון ואף עושה מאמצים במסגרת טיפולית לבסס הבנה מעמיקה יותר באשר לעצמו, מבנה אישיותו והתנהלותו בהווה ובעבר ובכלל זה בהתייחס לעבירות אותן ביצע. לפיכך, בהמשך להמלצות מחוות הדעת הקודמת, מומלץ כי זוהר ימשיך להיעזר בטיפול פסיכותרפויטי, לצד טיפול קבוצתי המותאם לרקע שלו. כמו כן, באם תחול שוב החמרה בסימפטומים הדיכאוניים מומלץ לפנות להערכה פסיכיאטרית ולשקול טיפול תרופתי במידת הצורך. היות וזוהר מביע נכונות ונראה כי ביכולתו להיעזר במסגרת שיקומית טיפולית, מומלץ לשקול חלופת מאסר הכוללת תהליך טיפולי לצד שיקום תעסוקתי".

שירות המבחן היה פחות אופטימי וחד משמעי לגבי אפשרות שיקומו של הנאשם, זאת על רקע נטייתו להפחית מחומרת מעשיו, והקושי שלו לראות את החלקים העברייניים באישיותו (פסקה ראשונה בעמ' 3 לתסקיר), אם כי שירות המבחן כן התרשם שהנאשם עשוי להיתרם מהליך טיפולי בשירות המבחן. לנוכח התלבטותו של שירות המבחן, אזי בסיכומו של התסקיר לא בה השירות בהמלצה חד משמעית לנקיטת גישה שיקומית בעניינו של הנאשם. העולה מן המקובץ עד כה הוא, שמצבו הבריאותי והנפשי של הנאשם איננו שפיר. ככלל מצב בריאותי ונפשי לקוי איננו מעניק חסינות מפני מאסר, ורק במקרים חריגים ביותר יש בו כדי

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

להצדיק הימנעות מהטלת עונש של מאסר (ע"פ 5569/14 לופיאנסקי נ' מדינת ישראל (29.12.2015); עפ 2724/17 דוד מורגנשטרן נ' מדינת ישראל - רשות המיסים (24.4.18)). לא התרשמתי כי מצבו הרפואי והנפשי של הנאשם בה בגדרם של אותם מקרים חריגים. חומרת מצבו הנוכחי של הנאשם איננה קיצונית, ומחלותיו אינן יוצאות דופן באופן שיכול לבסס חשש של ממש שלא ניתן יהיה לטפל בהן גם במסגרת בית הכלא. החששות בדבר הרעה במצבו הבריאותי והנפשי של הנאשם עקב שליחתו למאסר אף הן לא בעוצמה יוצאת דופן המצדיקה הימנעות ממאסר חרף העבירות הרבות והחמורות שביצע הנאשם. עם זאת, לאור הראיות שהוצגו ניתן להניח כי השפעתו של עונש המאסר על הנאשם תהיה קשה יותר מאשר השפעתו של מאסר על אדם צעיר ובריא בגופו ובנפשו, ועל כן על אף שאין להימנע מהטלת עונש של מאסר על הנאשם, הרי שלעניין אורך תקופת המאסר יש להביא בחשבון לקולא את הנזק שעלול להיגרם לנאשם כתוצאה מהמאסר.

בנוסף, שוכנעתי מדברי רעייתו לשעבר של הנאשם, אשר התרשמתי מכנות עדותה, כי שליחתו של הנאשם למאסר עלולה לגרום נזק לבתו ובנו. מחמת צנעת הפרט של אלו לא נרחיב בעניין זה, ונסתפק בהפנייה לעדותה של גרושת הנאשם (עמ' 828-831 לפרוטוקול). גם עניין זה איננו יכול להצדיק הימנעות משליחתו של הנאשם למאסר, ברם יש בו כדי להצדיק קיצור מסוים, מתון, של תקופת המאסר.

על הנזקים שנגרמו לנאשם עקב ביצוע העבירות ועקב הרשעתו עמדנו לעיל. לא נחזור על הדברים, ונציין רק כי הנזקים שנגרמו לנאשם אינם חורגים מהנזקים שצפויים להיגרם ושנגרמים לנאשמים אשר מורשעים בביצוע עבירות דומות, ולכן אין בנזקים אלו כדי להצדיק הקלה של ממש בעונש.

כאמור בתסקיר שירות המבחן, הנאשם נטל אחריות פורמאלית על מעשיו, תוך שהוא מפחית מחומרתם ומתקשה לראות לעומק את החלקים העברייניים באישיותו (עמ' 3 לתסקיר). כך גם התרשמתי אני מדברי הנאשם במהלך הטיעון לעונש, ואף בעדותו של הנאשם שניתנה בטרם הודה במיוחס לו. חרף שניות זו ביחסו של הנאשם לעבירה, התרשמתי כי הוא נוטל אחריות על מעשיו וכי חרטתו כנה ואמתית.

עברו הפלילי של הנאשם מכביד. הנאשם הורשע ביום 19.4.12, על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בביצוע עבירות של מתן שוחד, איסור הלבנת הון, שיבוש הליכי משפט והטרדת עד (ראו עת' 1 - כתב אישום מתוקן והכרעת דין בת"פ (מחוזי חיפה) 45139-08-11). על פי כתב האישום, בשנת 2005 סיכם הנאשם עם עובד של החברה הלאומית לדרכים (מע"צ), כי זה ידאג לקדם את האינטרסים העסקיים של הנאשם ושל חברות שבבעלותו ובתמורה ישלם לו הנאשם 2% - 5% מהיקף הכספים שיקבלו הנאשם והחברות שבבעלותו בגין עבודות שיבצעו עבור מע"צ. בהמשך להסכם זה העביר הנאשם למקבל השוחד סכומים העולים על חצי מיליון ₪. כמו כן, לאחר שנפתחה חקירת המשטרה תיאם הנאשם עם עד בפרשה גרסה שקרית אותה

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

מסרו השניים בחקירותיהם במשטרה, ובהמשך שוחח הנאשם עם עד אחר שנחקר במשטרה. בגין הרשעתו נגזר על הנאשם ביום 18.6.12 עונש לא חמור של שישה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, וקנס של 100,000 ₪. העבירות בהן הורשע הנאשם חמורות והן דומות באופיין לעבירות בהן הורשע הנאשם לפניי. חשוב לציין כי כתב האישום בגין אותן עבירות הוגש אמנם לאחר שבוצעו העבירות בתיק שלפניי, ברם מסעיף 2 לאישום השני באותו כתב אישום עולה כי כבר בחודש יולי 2008 היה מודע הנאשם לחקירה המשטרתית שנפתחה בעניינו, וחרף זאת הוא ביצע את העבירות בתיק שלפניי בשנים 2009-2010. עם זאת, יש לציין כי עד לביצוע העבירות נושא הרשעתו הראשונה של הנאשם, עבירות שבוצעו כשהנאשם היה בן 47, ניהל הנאשם חיים נורמטיביים. ממסמכים שונים שהגיש הנאשם (ענ/5), אף עולה כי הוא עסק בפעולות התנדבות שונות במהלך השנים אשר כללו, בין היתר, סיוע בחלוקת מזון לנוקמים, ביצוע עבודות גינון בבתי ספר, ביצוע עבודות בבית העלמין הצבאי בטבריה ובבתי עלמין צבאיים נוספים, סיוע בהבאת חללי צה"ל לקבורה בזמן מלחמת לבנון השנייה, ביצוע עבודות בהתנדבות עבור עמותת מיח"א העוסקת בחינוך ילדים חרשים, ותרומת עצים להנצחת חללי אסון השריפה בכרמל. כל אלו עומדים לזכות הנאשם לעת גזירת הדין, והם ממתיקים במעט את עברו הפלילי.

מאז שבוצעו העבירות בשנים 2009-2010 ועד היום חלפו שנים ארוכות. ראשית חלפו כשלוש שנים עד להגשת כתב האישום, ולאחר מכן חלפו כחמש וחצי שנים עד למתן גזר דינו של הנאשם. אין מקום לבוא בטרזניה אל המאשימה בעניין חלוף הזמן עד להגשת כתב האישום, שכן מדובר בפרשה מסובכת ומסועפת שהניבה שלושה כתבי אישום מורכבים נגד עשרות קבלני גיזום. עם זאת, אין גם לבוא בטרזניה לנאשם על כך שניהל את משפטו עד שהחליט להגיע להסדר טיעון במסגרתו תוקן כתב האישום. כאמור לעיל, התמשכות ההליכים לא היטיבה עם מצבו של הנאשם, ועל כן יש לתת לה משקל מסוים לקולא לעת גזירת העונש המתאים. בסופו של דבר הודה הנאשם במיוחס לו במסגרת הסדר טיעון, אשר כלל את תיקון כתב האישום. הודאה זו של הנאשם מהווה נטילת אחריות מצדו על מעשיו, והיא חסכה מזמנם וממשאביהם היקרים של המאשימה ושל בית המשפט. אכן, עד להודאת הנאשם הספיקו להישמע עדויות התביעה, ברם לנוכח מורכבותו של התיק אין לזלזל כלל ועיקר בחסכון שנגרם כתוצאה מכך שהתייתר הצורך בשמיעת כל עדי ההגנה, מכך שהמאשימה לא נזקקה לסכם את טענותיה ומכך שבית המשפט לא נדרש לכתוב הכרעת דין מנומקת. הודאתו של הנאשם, על אף שלא באה בתחילת המשפט, מצדיקה הקלה של ממש בעונשו, בהשוואה לעונשים שנגזרו על נאשמים אחרים באותה פרשייה במסגרת גזר דינה של כב' השופטת בן אור בעניין **בלוא** הנ"ל. עם זאת, נזכיר כי מלכתחילה עניינו של הנאשם חמור מעניינם של הנאשמים בתיק **בלוא**, ולכן חלק מההקלה בעונש הנובע מהודאתו של הנאשם מתקוזז אל מול ההחמרה הנדרשת בעונש בשל חומרת מעשיו של הנאשם. בסיכומו של דבר, ולמען הסר כל

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 30547-07-13 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

ספק מליבו של הנאשם נבהיר, כי אלמלא הודה הנאשם במיוחד לו במסגרת הסדר הטיעון, הרי שעונש המאסר שהיה נגזר עליו היה חמור באופן משמעותי. אשר על כן, אני סבור כי העונש המתאים לנאשם צריך להיות בשליש התחתון של מתחם העונש ההולם.

חילוט

24.

המאשימה מבקשת לחלט מתוך נכסי הנאשם סכום של 174,000 ₪, כגובה הסכומים בהם בוצעו עבירות הלבנת הון כאמור באישום השני (116,500 ₪), ובאישום החמישי (57,500 ₪). את בקשת החילוט מבססת המאשימה על הוראת סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון, אשר זו לשונו:

21. (א) הורשע אדם בעבירה לפי סעיפים 3 או 4, יצווה בית המשפט, זולת אם סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט, כי נוסף על כל עונש יחולט רכוש מתוך רכושו של הנידון בשווי של רכוש שהוא –
(1) רכוש שנעברה בו העבירה, וכן רכוש ששימש לביצוע העבירה, שאיפשר את ביצועה או שיועד לכך;
(2) רכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה, או שיועד לכך."

על חשיבותו ומטרתו העיקרית של החילוט לפי סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון עמד בית המשפט בע"א 6212/14 מדינת ישראל נ' ג'סארי (8.1.16):

"ראש לכל: חשיבות רבה נודעת להליך החילוט, על רקע תכליתו. החילוט נועד למנוע מצב בו חוטא יצא נשכר, להוציא בלעו הבלתי-חוקי של אדם מפיו, לשלול את התמריץ לביצוע עבירות, ולהרתיע... החילוט נועד גם לחסום ניסיון של עבריינים 'לערבב' בין התחומים – רכוש 'פלילי' ברכוש 'תמים', ובכך 'להלבין' כספי פשיעה עד שלא יודע כי באו בקרבה של מערכות כספים לגיטימיות... לחילוט נודעת גם תכלית מעין-עונשית (ע"א 1982/93 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(3) 238 (1994)), כדי שידע העבריין הכלכלי אל-נכון כי הסיכון המקסימלי הצפוי לו, אינו רק החלטה שיפוטית המאלצת אותו להיפרד מפירות שהפיק מביצוע העבירה, אלא כי הוא נתון בסיכון של פגיעה כלכלית בעקבות

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 30547-07-13 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

ביצוע העבירה באמצעות כלי החילוט שהמחוקק העניק לרשויות האכיפה."

בע"פ 8312/17 ברהמי נ' מדינת ישראל (17.4.18)), עמד בית המשפט על כך כי לחילוט מגוון תכליות נוספות - הרתעה, הוצאת בלעו של העבריין מפיו, ענישה, מניעת שימוש עתידי באמצעים ששמשו לביצוע עבירה, ופגיעה במקורות מימון של תשתיות עברייניות וארגוני פשע (שם, בפסקה 36 לפסק הדין). לנוכח מטרות החילוט ככלל יש להורות על חילוט מלוא הסכומים שלגביהם בוצעו עבירות של הלבנת הון (עניין **תענך** בפסקה 262 לפסק הדין; ע"פ 4456/14 קלנר נ' מדינת ישראל (29.12.15) בפסקה 115 לפסק הדין; ע"פ 4506/15 בר נ' מדינת ישראל (11.12.16) בפסקה 15 לחוות דעתו של כב' השופט פוגלמן לעניין גזר הדין). בית המשפט הוסיף וקבע בעניין **ברהמי** כי על פי הוראת סעיף 21(א) לחוק איסור הלבנת הון ניתן לחלט שני סוגים עיקריים של רכוש; רכוש שנעברה בו עבירה או ששימש לביצוע עבירה (סעיף 21(א)(1)), ורכוש שהושג כשכר עבירה או כתוצאה מביצוע עבירה (סעיף 21(א)(2)). בית המשפט עמד על כך ש"העבירה" בה עוסק סעיף 21(א) לחוק איסור הלבנת הון היא לא עבירת המקור, אלא העבירה של הלבנת הון (סעיף 3 לחוק), או העבירה של עשייה ברכוש אסור (סעיף 4 לחוק), ומכאן שסעיף 21(א): "**מקנה לבית המשפט את הסמכות לחלט את הרכוש האסור הקשור לעבירות של הלבנת הון (יהא זה רכוש הקשור בביצוע העבירה או רכוש שהוא בבחינת פירות העבירה)**" (שם, בפסקה 31 לפסק הדין). בהמשך לכך הוסיף בית המשפט וקבע, כי כאשר עבירת המקור לא הניבה פירות אזי לא ניתן להפעיל את סמכות החילוט לפי סעיף 21(א)(2), ולעומת זאת, כאשר עסקין בבקשה לחילוט רכוש אשר נעברה בו עבירה או ששימש לביצוע עבירה אזי אין חשיבות לשאלה האם עבירת המקור הצמיחה פירות לעבריין. במקרים כאלה:

"ניתן לחלט רכוש בשווי הרכוש בו נעברה העבירה, ללא תלות בשאלה האם מלוא שווי הרכוש האמור הגיע לכיסו של הנאשם או שמא בחלקו הגיע לכיסו של אחר"

(ע"פ 7701/17 סנדלר נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (23.10.17)).

בעניין **בלוא** פסקה כב' השופטת בן אור כי לא ניתן לחלט מרכושם של אותם נאשמים שזכו במרמה במכרזי הגיזום את מלוא התמורה שקבלו במסגרת אותם מכרזים, וכי יש לנכות מהתמורה: "**עלויות לגיטימיות עבור עבודה לגיטימית שבוצעה בפועל, ואף שולמו ביחס אליה המיסים המתחייבים**". לעומת זאת, בנוגע לאלו מבין נאשמי קרטל הגיזום שהורשעו בעבירה לפי סעיף 3(א) לחוק הלבנת הון, בגין הסוואת כספים ששולמו עבור הימנעות

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 13-07-30547 מדינת ישראל נ' כץ ואח'

מתחרות, קבעה כב' השופטת בן אור כי: "לגבי סכומים אלה אין רלוונטיות אם בסופו של דבר נהנו הנאשמים מפרי המרמה אם לאו" (עניין בלוא בפסקה 114 לגזר הדין). קביעה זו מבוססת על כך שחילוטם של כספים אלו לא התבקש בשל היותם שכר עבירה אלא בשל היותם רכוש שנעברה בו עבירה או ששימש לביצוע עבירה. בעניינו של הנאשם שלפניי עסקינן בבקשה לחילוט כספים שבהם בוצעה עבירה לפי סעיף 3(א) לחוק הלבנת הון. על כן, אין חשיבות לשאלה האם הכספים הגיעו לכיסו של הנאשם או לקופתה של "ראז חקלאות". הכספים המדוברים התקבלו כתמורה בגין הסכמתו של הנאשם להשתתף בהסדר הכובל, ועל כן, אין כל הצדקה לכך שהסכומים לא יחולטו במלואם.

25. לנוכח כל האמור אני גוזר על הנאשם את העונשים שלהלן:

א. 11 חודשי מאסר מהם יש לנכות את התקופה בה היה הנאשם עצור, מיום 20.12.10 ועד ליום 22.12.10.

ב. 6 חודשי מאסר על תנאי אותם ירצה הנאשם בפועל אם יעבור בתוך שלוש שנים מיום שחרורו מהכלא עבירה לפי חוק ההגבלים העסקיים או עבירה לפי חוק איסור הלבנת הון, או עבירה של קבלת דבר במרמה.

ג. קנס בסכום של 100,000 ₪ או 50 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 50 תשלומים חודשיים רצופים ושווים. התשלום הראשון ישולם עד ליום 5.9.19 ויתר התשלומים ישולמו עד לחמישה בכל חודש לאחר מכן. אי תשלום של אחד התשלומים במועד יעמיד לפירעון מידי את מלוא סכום הקנס שטרם שולם.

ד. אני מורה על חילוט סך של 174,000 ש"ח מנכסיו של הנאשם שנתפסו.

הנאשם יתייצב לריצוי עונשו ביום 28.4.19. הנאשם יתאם את כניסתו למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336. ככל שלא יקבל הנאשם הנחייה אחרת עליו להתייצב לריצוי העונש במתקן המעצר בכלא ניצן ברמלה עד השעה 09:00 עם תעודה מזהה והעתק גזר הדין.

הודע לנאשם על זכותו לערער לבית המשפט העליון תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ט אדר א' תשע"ט, 06 מרץ 2019, בנוכחות הצדדים.

א.

אברהם רובין, שופט